

En kortlægning af forskningskompetence på hospitalsområdet udarbejdet af DASYS' Forskningsråd viser, at der er risiko for spredt fægtning indenfor sygeplejeforskning. Mange forskere sidder isoleret uden direkte samarbejdsrelationer til postdocs, og der synes at være få akademisk uddannede sygeplejersker til vurdering og efterfølgende implementering af forskningsresultater.

Forskning - fundamentet for udvikling af sygeplejen

AF DASYS FORSKNINGSRÅD - SE NAVNELISTE EFTER ARTIKLEN

DASYS' (Dansk Sygepleje Selskab) Forskningsråd valgte i 2011 at sætte særligt fokus på sygeplejeforskningens nytteværdi bl.a. ved en konference i november, som blev gennemført i samarbejde med DASYS' Uddannelsesråd. Det var der flere gode grunde til. For det første kræves det af sundhedsvæsenet, at ydelserne er evidensbaserede indenfor alle felter. Evidensbaseret praksis forudsætter dels forskning, der leverer evidensen, dels at forskningsresultaterne implementeres i praksis.

For det andet var temaet påtrængende for Forskningsrådet, fordi arbejdet med at få integreret sygeplejeforskning som en nødvendig og væsentlig del af sundhedsforskning stadig er en udfordring. For at kunne legitimere samt ikke mindst få finansieret et forskningsområde er det nødvendigt at kunne dokumentere forskningens nytteværdi.

Temaet er ikke kun relevant på nationalt plan. Også på den in-

» For at kunne legitimere samt ikke mindst få finansieret et forskningsområde, er det nødvendigt at kunne dokumentere forskningens nytteværdi.

ternationale bane drøftes sygeplejeforskningens bidrag til klinisk praksis, og tidsskriftet International Journal of Nursing Studies viede i 2009 et helt nummer til spørgsmålet om sygeplejeforskningens impact (1). Allerede i 2006 stillede en af tidsskriftets redaktører følgende spørgsmål i en leder:

"I raise the question of whether nursing research, from a societal perspective, is needed and if so, for what purpose and for the benefit of whom?" (2).

Dette fyndige spørgsmål kan synes retorisk, men er i allerhøjeste grad nødvendigt at stille, hvis vi skal sikre sygeplejen en plads i sundhedsforskning. Nytteværdien af forskning viser sig i en forbedret klinisk praksis ud fra et patientperspektiv og/eller et økonomisk samfundsperspektiv. Altså ved evnen til at forandre klinisk sygeplejepsiksis.

Forskning skal være praksisnær

Vi står ved et vadedsted i sygeplejevidenskaben, hvor det er påkrævet at skærpe fokus på forskning, som kan demonstrere åbenlys

værdi for brugere, ejere (ministeriet, regioner og kommuner) og fondsadministratorer. Det er tiltagende vanskeligt at skaffe finansiering af forskning, og vi er i konkurrence med forskningsfelter med skarpere definerede forskningstraditioner, hvor det er mere entydigt, om det er den afprøvede intervention, der har virket eller ej. Finansiering forudsætter anerkendelse, og forskning i professionsområder, der ikke er anerkendt som vigtige for sundhedsvæsenet og samfundet, vil have vanskeligt ved at opnå finansiering. Selvom der er fremgang i etableringen af forskningsrelaterede stillinger for sygeplejersker i det kliniske felt, har vi fortsat en udfordring med at få ørenlyd og pladser i politisk-strategiske forskningsfora, hvilket igen har indflydelse på finansieringsmulighederne. Der ligger således en udfordring for forskere også inden for sygeplejen mht. at levere forskningsresultater, der kan implementeres i klinisk praksis med sigte på øget kvalitet i plejen af patienter og borgere. Dette indebærer praksisnær forskning, hvor resultaterne tænkes implementeret i praksis.

Forskning, der ændrer praksis, forudsætter sygeplejersker med forskningskompetence i praksisfeltet. DASYS' Forskningsråd besluttede derfor at undersøge, hvordan det så ud med forskningskompetencen i Danmark i første omgang i hospitalssektoren, se tabel 1 side 64. Tabellen er resultatet af denne undersøgelse, som er gennemført fra september 2011 til april 2012.

Store variationer

Spørgeskemaerne blev udsendt efter en liste over de øverste ledere af sygeplejen på det enkelte hospital.

Spørgeskemaet blev sendt ud til 28 personer, og 24 har besvaret (86 pct.). Resultaterne skal tages med forbehold, da ikke alle har svaret på alle spørgsmål, og nogle af de store hospitaler ikke har kunnet svare for alle deres afdelinger bl.a. pga. fusionsprocesser. Desuden er det et problem, at vi spørger om antallet af f.eks. kandidater og ph.d.-studerende, da der blandt de registrerede kan være tale om samme person med både en kandidatgrad og som er ph.d.-studerende.

Som man kan se af tabellen, er der ikke nogen given sammenhæng mellem antallet af sygeplejersker og antallet af sygeplejersker med akademiske grader. Spørgeskemaundersøgelsen antyder, at der i forhold til forskerkompetencer er tale om meget store variationer i antallet af akademiske sygeplejersker i forhold til det ►

Tabel 1. Akademisk uddannede sygeplejersker

Oversigten afspejler det indberettede antal af akademisk uddannede sygeplejersker ansat på de respektive hospitaler primo 2012.

Hospital	Antal spl.	Ph.d.	Ph.d.- stud.	MKS	Cand.cur.	MPH	Cand.s.s.
Aarhus	3.488	8	13	12	22	2	11
Thy Mors	334				3		
Filadelfia	154			1			
Aalborg	3.000	4		6	8	1	
Hospitalsenh. Midt	947	5	3	11	6	2	
Ballerup	190				1	2	1
Herning m.m.	1.314	1		3	4	1	3
RH	3.500	8		24	34	15	13
Horsens	630	1		1	4		2
Herlev	1.480	2		5	2	4	3
Randers	729			7	1		
Gentofte	800	2	3	3	9	3	
Hillerød	1.161		1	3	4	2	3
Sønderjyll.	1.050	1		3	1	2	2
Bispebjerg	1.139	1		6	4	5	2
Hvidovre	1.170	2	2	2	6	3	3
Glostrup	640	2	2		3	2	3
Psyk. Nordjyl.	268			1	1	1	1
Odense	3.136	8		22	31	39	12
Psyk. Region Sj	440			1	1		
Psyk. Region H	1.118	1	3	8	3	6	4
Region Sj Nord	1.170	3	1	5	3		2
Region Sj Syd	1.942		3	17	3	1	2
Psyk. Region M.	581		1	6	9	2	4

Forklaringer til Tabel 1: MKS= Master i klinisk sygepleje, Cand.s.s.= cand.scient.san., M. Pæd.= Master i pædagogik, Andet: Andre kandidat-, master- og diplomuddannelser.

- ▶ samlede antal sygeplejersker ansat på de enkelte hospitaler. Videre synes der at være en vis geografisk variation, hvor den østlige del af Danmark har den laveste andel af akademisk uddannede sygeplejersker. Endelig synes der at være tendens til forskelle i prioriteringen af tilstedeværelsen af forskningskompetencer mellem psykiatrisk og somatisk sygepleje.

Synlige karriereveje ønskes

Med afsæt i undersøgelsen tegner der sig et billede af, at der indenfor sygeplejeforskningen er risiko for spredt fægtning. Mange sidder isoleret uden direkte samarbejdsrelationer til postdocer, og der synes at være få akademisk uddannede sygeplejersker til vurdering og efterfølgende implementering af forskningsresultater.

” Ligeledes finder vi det nødvendigt, at forskende sygeplejersker prioriteres i overenskomstforhandlinger, så et karriereforløb i forskning bliver lige så attraktivt som et tilsvarende i ledelse.

DASYS' Forskningsråd vil derfor pege på nødvendigheden af at etablere synlige karriereveje og stillingsstrukturer med henblik på at kvalificere forskningsindsatsen. Ligeledes finder vi det nødvendigt, at forskende sygeplejersker prioriteres i overenskomstforhandlinger, så et karriereforløb i forskning bliver lige så attraktivt som et tilsvarende i ledelse.

Fragmenteret forskning

Tendenserne i spørgeskemaundersøgelsen stemmer overens med tidligere undersøgelser. Her peges på, at sygeplejeforskningen såvel i Danmark som i Europa i overvejende grad er fragmenteret og præget af enkeltstående projekter (2). Meget ofte arbejder forskere alene eller side om side med forskere, der arbejder med et andet forskningstema, og ofte undersøges problemstillinger lokalt i en enkelt kontekst (ibid.). Mange er desuden juniorforskere med få år på bagen efter erhvervelse af deres ph.d.-grad. Der er derfor brug for sygeplejefagligt lederskab samt fyrtårne i form af erfarne forskere, og der er brug for at tænke i større forskningsindsatser i form af strategiske og gerne tværfaglige forskningsprogrammer.

Inspireret af ovennævnte leder satte DASYS' Forskningsråd derfor i 2012 fokus på forskningsprogrammer samt nationalt og

Cand.pæd.	Cand.soc.	M.pæd.	Andet
1	1	7	21
		1	2
1	1	2	
1		3	9
		3	7
			34
6	3	16	12
1			
1		4	11
		1	18
2		12	9
1		6	35
			92
1		6	63
3,5	0,5	4	34
		3	8
	2		
		4	45
	1		4
2		13	135
3		16	27
1			
5	1	1	7

internationalt forskningssamarbejde. Multicenterstudier og kollaborative forskningsinitiativer, såvel mono- som tværdisciplinære, er en af måderne at drage nytte af akademiske og forskningsmæssige kapaciteter og ressourcer og derved opnå den nødvendige tyngde i form af forskningsekspertise og kritisk masse til at kunne frembringe solid forskning, hvilket er nødvendigt i konkurrencen om tildeling af forskningsmidler.

Vi vil gerne takke deltagerne, fordi de ville bruge tid på at besvare spørgeskemaet. Vi påtænker at gennemføre en opfølgning af undersøgelsen og vil da medtage de gode kommentarer, vi har fået i forbindelse med dette første forsøg på en landsdækkende kortlægning af graden af akademisering af sygeplejen i sekundær sektor. Vi har et ønske om også at inkludere primær sektor i opfølgningen.

*Forskningsrådets medlemmer og forfattere til artiklen:
Ingrid Poulsen, sygeplejerske, dr.med.sci., leder af Forskningsenheden, Afdeling for Højt Specialiseret Neurorehabilitering/
Traumatisk Hjerneskade, Glostrup Hospital.
Leanne Langhorn, klinisk sygeplejespecialist, cand.cur., ph.d.,*

*Neurokirurgisk Afdeling NK, Aarhus Universitetshospital.
Marianne Jensen, chefsygeplejerske, MPH, Regionshospitalet Randers.
Ole Toftdahl Sørensen, ledende oversygeplejerske, MPP,
Hæmatologisk Afdeling, Sygehus Nord, Roskilde.
Malene Terp, sygeplejerske, cand.cur., ph.d.-stud.,
Aalborg Psykiatriske Sygehus.
Lena Aadal, forskningsansvarlig sygeplejerske, cand.cur., ph.d.,
Forskningsenheden, Regionshospitalet Hammel Neurocenter.
Marianne Eg, klinisk sygeplejespecialist, MScN, Børneafdelingen,
Regionshospitalet Viborg, Hospitalsenhed Midt.
Elizabeth Emilie Rosted, udviklingsygeplejerske, ph.d.-stud.,
Medicinsk Afdeling, Amager Hospital.
Mette Trads, udviklingsygeplejerske, MKS, ph.d.-stud.,
Ortopædkirurgisk afd., Regionshospitalet Randers.
Tove Lindhardt, MScN, dr.med.sci., seniorforsker,
Afdeling O, Herlev Hospital.*

Litteratur

- Hallberg IR. Moving nursing research forward towards a stronger impact on health care practice? *International Journal of Nursing Studies*. 2009; (46):407-12.
- Hallberg IR. Challenges for future nursing research: Providing evidence for healthcare practice. *International Journal of Nursing Studies*. 2006; (43):923-7.

English abstract

Poulsen I, Aadal L, Eg M, Jensen M et al. Research - the foundation for furthering nursing. *Sygeplejersken* 2013;(01):63-5.

Dasys Research Council is tasked with identifying factors that impact research in nursing and implementing research results in practice. Thus, one of the Research Council's activities has been to study the nationwide extent of specialist nurses and nurses active in research. A survey was therefore carried out at Danish somatic and psychiatric hospitals. The survey showed a tendency towards a lack of overarching research structures at many sites. Individual researchers are often isolated and without direct collaboration with established research centres, and there seems to be few academically trained nurses to evaluate, and then implement, research results. The Research Council therefore emphasises the need to establish visible career paths and occupations with a view to qualifying research efforts. Similarly, we find it necessary to prioritise nurses conducting research in collective bargaining such that a research career path becomes as attractive as a corresponding one in management.

Keywords: Dasys Research Council, research, career paths.